

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evropské dotace srozumitelně: Díl druhý - Žadatel nebo příjemce?

Evropské dotace a jejich implementace v rámci ČR představují komplexní systém pravidel, kdy hraje roli jak právní rámec na úrovni unijní, tak na úrovni národní. Množství zapojených subjektů, postupů a orientace v nich není nijak intuitivní, a přitom nepochopení jeho pravidel může mít pro subjekt čerpající dotaci velmi tvrdé důsledky. Tato série článků se pokusí představit jednotlivé aspekty implementace evropských dotací tak, aby bylo možné se v problematice snáze zorientovat.

Druhý díl se zaměří na životní cyklus projektu s důrazem na vliv na právní postavení žadatele a příjemce dotace.

V prvním díle je shrnut nejdůležitější národní rámec pro čerpání evropských dotací, který s sebou nese i náznak relevantních řízení, která mohou v souvislosti s projektem probíhat. Tento díl znovu popíše, jak může vypadat životní cyklus jednotlivého projektu, který je z dotací financován. Tentokrát ale se zdůrazněním jeho vlivu na právní postavení žadatele nebo příjemce dotace a jeho práva a povinnosti. Článek bude představovat rychlý „průlet“ celým životním cyklem projektu, jeho jednotlivé části budou ve větším detailu rozebrány v dalších dílech. Článek se zaměří konkrétně na situace předvídané zákonem č. [218/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech (dále jen „ZRP“), tj. na poskytování prostředků ze státního rozpočtu, dle kterého je poskytována většina evropských dotací v ČR. Situace je odlišná, byť velmi podobná, v případech projektů, kde je dotace poskytována dle zákona č. [250/2000](#) Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, tj. poskytovány jsou prostředky z územních samosprávných celků. Zcela specifická je pak situace, kdy příjemcem dotace jsou organizační složky státu, kde je evropská dotace poskytována prostřednictvím rozpočtových opatření a postupy se opět liší. Specifika těchto dvou odlišných situací vydadají na samostatné díly.

Projekt vzniká na straně budoucího žadatele v podobě určitého záměru nebo myšlenky, která však nepředstavuje vstup do dotačního řízení. Prvním formálním krokem, kterým začíná vztah mezi žadatelem a poskytovatelem dotace, je podání žádosti o dotaci, většinou v rámci výzvy k předkládání žádostí o dotaci, kterou poskytovatel vyhlásí. Někteří poskytovatelé nabízí svým budoucím žadatelům možnost konzultovat projekt již před podáním žádosti, s ohledem na komplexnost podmínek, ale jedná se o neformální konzultace, nikoliv o správní řízení.

Podání žádosti tedy představuje zahájení řízení o poskytnutí dotace tak, jak jej předpokládá § 14 a násl. ZRP. Účastníkem řízení je v souladu s § 14i ZRP žadatel, tj. subjekt, který žádost podal. V rámci řízení přistoupí obvykle poskytovatel nejprve ke kontrole žádosti a jejímu hodnocení. Řízení o poskytnutí dotace je v zásadě ukončeno vydáním rozhodnutí dle § 14m ZRP, kterým poskytovatel buď dotaci poskytne, nebo poskytne zčásti, nebo žádost zamítne. V této fázi životního cyklu projektu platí, že v souladu s § 14 odst. 1 ZRP na dotaci není právní nárok. To v praxi znamená, že žadateli o dotaci v této fázi nesvědčí legitimní očekávání, že mu bude dotace poskytnuta. To je v praxi reflektováno i v ustanovení § 14q ZRP, dle kterého proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti nejsou opravné prostředky. Poskytovatel však nemůže jednat libovolně, uplatní se zde veškeré principy dobré správy, tedy jednání poskytovatele v řízení musí být předvídatelné, transparentní, odůvodněné a v souladu se zákonem, a především musí poskytovatel přistupovat ke všem žadatelům stejně. Ochrany před

libovůli poskytovatele se tak lze dovolávat před správním soudem žalobou.

Pokud je dotace projektu poskytnuta, z žadatele se stává příjemce dotace. Postavení příjemce dotace se odvíjí především od principu, že nyní jsou mu přislíbeny dotační prostředky v konkrétní výši za předpokladu, že bude plnit podmínky, za kterých mu byla dotace poskytnuta. Nyní již tedy příjemci dotace svědčí legitimní očekávání, že mu bude dotace poskytnuta. Jeho postavení se tedy zásadním způsobem posílilo a všechny další zásahy do jeho očekávání již mu budou dávat prostor se bránit.

Příjemce dotace tedy realizuje projekt a v závislosti na způsobu jeho financování čerpá dotaci. Poskytovatel dotace a další kontrolní subjekty provádí kontroly plnění podmínek, za kterých byla dotace poskytnuta. Je-li vše v pořádku, je úspěšně dokončena fyzická realizace projektu, jsou vyčerpány veškeré poskytnuté prostředky a dojde k dosažení účelu projektu ve stanoveném termínu.

Ukončením realizace projektu nicméně obvykle nekončí povinnost příjemce dotace plnit podmínky poskytnutí dotace, protože podmínky poskytnutí dotace obvykle obsahují tzv. období udržitelnosti. Jedná se o dobu, po kterou musí projekt dále plnit svůj účel. Vychází z čl. 71 obecného nařízení EU 2021/1060^[1] a je v principu zajištěním, že nejen že bude účelu dosaženo, ale bude i dlouhodobě plněn, což je nezbytnou podmínkou toho, aby byly veřejné prostředky užívány v souladu s hospodárností. Detailně jsou délka období udržitelnosti a podmínky s ním spojené pro konkrétní projekt obvykle definovány v podmínkách poskytnutí dotace tohoto projektu. Po celou dobu období udržitelnosti projektu může poskytovatel a další kontrolní subjekty provádět kontroly projektu a v případě, že nejsou podmínky poskytnutí dotace plněny, přistoupit k adekvátním krokům. Z metaforického hlediska poskytovatele se tedy příjemce dotace dostává až po ukončení období udržitelnosti, nikoliv hned po dosažení účelu projektu.

V případě, že příjemce dotace v souvislosti s projektem neplní podmínky, za kterých mu byla dotace poskytnuta, liší se jeho postavení a postup poskytovatele vůči němu dle toho, zda došlo k samotnému vyplacení dotačních prostředků. Tedy skutečnost, zda se dotační prostředky již fakticky dostaly do sféry působení příjemce, má vliv na to, jaký bude další postup.

První případ tedy je situace, kdy nedodržení podmínek poskytnutí dotace je identifikováno před vyplacením dotačních prostředků. V takovém případě může poskytovatel přistoupit k uplatnění opatření o nevyplacení dotace nebo její části dle § 14e ZRP. Pro vydání tohoto opatření se subsidiárně použije správní řád, ale opravný prostředek proti tomuto opatření je upraven přímo v § 14e ZRP a jedná se o námitky, o kterých rozhodne ten, kdo stojí v čele poskytovatele. Proti rozhodnutí o námitkách se pak již další opravné prostředky dle správního řádu neuplatní, tj. není proti němu přípustné odvolání ani rozklad. Další obranu proti rozhodnutí o námitkách dle § 14e ZRP představuje správní žaloba. Lze tedy shrnout, že dokud nedojde k vyplacení prostředků, je kompetence k rozhodnutí o korekci dotace v rukou poskytovatele.

Pokud ovšem k vyplacení prostředků v době, kdy je identifikováno nedodržení podmínek poskytnutí dotace, došlo, role poskytovatele ustupuje do pozadí^[2]. Posledním krokem, který provádí poskytovatel vůči příjemci, je výzva k vrácení dotace nebo její části dle § 14f odst. 3 ZRP. Pokud příjemce dotace výzvě vyhoví a prostředky vrátí, dojde tím v podstatě k nápravě identifikovaného pochybení. Pokud tak však neučiní, předává věc poskytovatel orgánům finanční správy jako podezření na porušení rozpočtové kázně dle § 44 a násl. ZRP. Výzva k vrácení prostředků je pouhou dobrovolnou výzvou, nikoliv správním rozhodnutím, takže proti ní nejsou opravné prostředky a není předmětem soudního přezkumu.

Porušení podmínek poskytnutí dotace ve vztahu k již vyplaceným dotačním prostředkům může představovat porušení rozpočtové kázně, o kterém je oprávněn rozhodovat pouze orgán finanční správy, který za tím účelem vede daňové řízení. Identifikuje-li tedy poskytovatel porušení a nedojde-

li ze strany příjemce k vrácení dotačních prostředků, je věc předána příslušnému finančnímu úřadu, který provede daňovou kontrolu a rozhodne, zda došlo k porušení rozpočtové kázně. V tomto řízení se postavení příjemce odvíjí od postavení kontrolovaného subjektu v souladu s daňovým řádem. V případě, že shledá porušení rozpočtové kázně, přistoupí k vydání platebního výměru, ve kterém určí odvod za porušení rozpočtové kázně a obvykle stanoví i penále v souladu s daňovým řádem. Proti vydanému platebnímu výměru je možné se bránit odvoláním, o kterém rozhodne Odvolací finanční ředitelství. Proti jeho rozhodnutí je pak možné se bránit správní žalobou. Paralelně je možné žádat o prominutí odvodu a penále u Generálního finančního ředitelství.

Specifickým způsobem ztráty nároku na poskytnutou dotaci je pak odnětí dotace dle § 15 ZRP. Jedná se o správní řízení vedené v zákonem jasně stanovených případech. Opravné prostředky proti rozhodnutí o odnětí dotace jsou pak plně v souladu se správním řádem.

Postavení příjemce dotace ve vztahu k jeho legitimnímu očekávání, že mu budou dotační prostředky vyplaceny nebo mu nemohou být odebrány, se liší v závislosti na několika klíčových milnících v realizaci projektu. Prvním zlomem je vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace, které zakládá samotné legitimní očekávání. Druhým milníkem je pak samotné vyplacení dotačních prostředků. Povinnost plnit podmínky poskytnutí dotace však nekončí ani momentem vyplacení prostředků, ani momentem dosažení účelu projektu.

Mgr. Kateřina Steiner, LL.M.,
specialistka veřejných zakázek

Solkind

[Solkind s.r.o., advokátní kancelář](#)

Praha / Brno / Ostrava

tel.: +420 222 866 555

e-mail: info@solkind.cz

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky.

[2] Zde cíleně vynechám možnost výzvy k nápravě uvedenou v § 14f odst. 1 ZRP. V tomto článku chci udržet pozornost na vývoj pozice žadatele a příjemce dotace ve vztahu k jeho legitimnímu očekávání dotačních prostředků, proto si výzvu k nápravě ponechám do jiného dílu.

Další články:

- [Zápůjčka, úvěr nebo příspěvek: jak financovat vlastní společnost?](#)
- [Ocenění nemovitosti v dědickém řízení: kdy postačí odhad a kdy je nutný znalecký posudek](#)
- [Evropské dotace srozumitelně: Díl druhý - Žadatel nebo příjemce?](#)
- [Meze ručení jednatele za daňový nedoplatek společnosti optikou nejnovější judikatury NSS](#)
- [Z nedávné judikatury na téma technické zhodnocení versus oprava](#)
- [ESMA zveřejnila závěry celoevropského šetření zaměřeného na compliance a interní audit u správců fondů](#)
- [Cena není hodnota: proč se v právních sporech často mívá ekonomie a právo](#)
- [Kam až sahá pojem „soud“ podle Brusel I bis? Nad rozsudkem Městského soudu v Praze o vykonatelnosti rozhodnutí finančního arbitra v zahraničí](#)
- [Daňová kobra v České republice - institucionální analýza a hodnocení efektivity \(fwd\)](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc červen 2026](#)
- [Evropské dotace srozumitelně: Díl první - Unijní a národní rámec](#)